

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

КАФЕДРА ПРАВА ТА МЕНЕДЖМЕНТУ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Вченої ради

Навчально-наукового інституту
цивільного захисту

 Василь ПОПОВИЧ
" 04 " вересня 2020р.

**ОК 1.2 ПРАВОЗНАВСТВО ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЦИВІЛЬНОГО
ЗАХИСТУ УКРАЇНИ**

ПРОГРАМА

навчальної нормативної дисципліни

підготовки бакалавра

спеціальності: 122 Комп'ютерні науки

за освітньою програмою: Комп'ютерні науки

Львів
2020 рік

Розробники програми:

Зоряна Гонтар, старший викладач кафедри права та менеджменту у сфері цивільного захисту, к.держ.упр., доцент

Рецензент: Шишко Валерій Валерійович доцент кафедри теорії та історії держави і права Львівського державного університету внутрішніх справ, доцент, кандидат юридичних наук

Програму рекомендовано кафедрою права та менеджменту у сфері цивільного захисту

Протокол від “28” серпня 2020 року № 1

Начальник (завідувач) кафедри права та менеджменту у сфері цивільного захисту

(підпис)

Оксана ПОВСТИН

(ім'я та прізвище)

Схвалено Вченою радою навчально-наукового інституту цивільного захисту

Протокол від “04” вересня 2020 року № 1

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Правознавство та правові засади цивільного захисту” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності 122 «Комп’ютерні науки».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основні поняття та особливості правового регулювання суспільних відносин. Внаслідок викладання курсу має відбутися ознайомлення студентів (курсантів) з засадничими основами права як соціально - політичного явища і сукупністю загальнообов’язкових, формально певних правил поведінки, встановлених державою; загальними закономірностями виникнення, розвитку та функціонування держави і права; основними поняттями та особливостями правового регулювання суспільних правовідносин у сфері пожежної, техногенної безпеки та цивільного захисту.

Міждисциплінарні зв’язки: вивчення курсу «Правознавство та правові основи цивільного захисту» має інтегрувати знання бакалаврів із низки дисциплін загальної та фахової підготовки, передусім: «Філософія», «Історія української державності», «Бізнес аналіз» тощо.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів та тем:**

Змістовий модуль 1. Основи теорії держави і права.

Тема 1.1. Держава як гарант здійснення та захисту прав людини

Тема 1.2. Конституційно-правові відносини та методи їх регулювання

Змістовий модуль 2. Основи приватного права України

Тема 2.1. Трудові правовідносини та методи їх регулювання

Тема 2.2. Цивільні правовідносини та методи їх регулювання

Тема 2.3. Сімейні правовідносини та методи їх регулювання

Змістовий модуль 3. Основи адміністративного та кримінально права України. Основні положення законодавства України в сфері цивільного захисту.

Тема 3.1. Основи кримінального права України

Тема 3.2. Правова база діяльності органів управління та підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою навчальної дисципліни “Правознавство та правові засади цивільного захисту” є: сформулювати у здобувачів освіти комплексу знань, умінь та навичок для застосування в професійній діяльності у сфері інформаційних технологій через теоретичне та практичне навчання з основними положеннями прав, свобод та обов’язками людини і громадянина, загальними засадами конституційного ладу України, поняттями трудового, цивільного, сімейного,

кримінального права, засадами запобігання і протидії корупції, основними положеннями законодавства України в сфері цивільного захисту.

1.2. Основними завданням вивчення дисципліни “Правознавство та правові засади цивільного захисту” є: формування вмінь і навиків використовувати знання законів і підзаконних актів у практичній діяльності; навчитись використовувати основні положення окремих галузей права з метою підвищення рівня правових знань, формування правової культури та правового виховання; формування вмінь самостійно здобувати знання, користуватись нормативними актами, довідниковою літературою та підручниками.

1.3. Програмні результати навчання:

Розуміти та усвідомлювати функції держави, форми реалізації цих функцій, правові основи цивільного захисту та застосовувати ці знання для дотримання основних принципів права у професійній діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин(и)/ 3,0 кредитів ECTS.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ОСНОВИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА.

Тема 1.1. Держава як гарант здійснення та захисту прав людини

Основні закономірності виникнення держави. Поняття держави та її ознаки. Механізм та апарат держави як системи державних органів. Характеристика внутрішніх і зовнішніх напрямів діяльності держави. Співвідношення і взаємодія держави та особи.

Механізми юридичного забезпечення прав людини.

Поняття та ознаки правової держави. Правова держава як держава соціальної демократії. Держава у політичній системі суспільства. Форми взаємодії органів держави з громадськими об'єднаннями і трудовими колективами.

Тема 1.2. Конституційно-правові відносини та методи їх регулювання

Джерела конституційного права. Загальні засади конституційного ладу України. Територіальний устрій України. Конституція України – Основний закон держави. Конституційні права, свободи та обов'язки громадян України, гарантії їх дотримання.

Система органів державної влади України

Правовий статус і повноваження Верховної Ради України. Президент України, його повноваження. Кабінет Міністрів України, його повноваження. Органи виконавчої влади різних рівнів, їх повноваження. Органи місцевого самоврядування в Україні, їх повноваження.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ОСНОВИ ПРИВАТНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.

Тема 2.1. Трудові правовідносини та методи їх регулювання

Трудові правовідносини: поняття, зміст та особливості. Поняття, сторони та зміст трудового договору. Порядок припинення трудового договору з ініціативи працівника, власника або уповноваженого ним органу. Робочий час і час відпочинку неповнолітніх.

Законодавчо-нормативна база України з питань охорони праці. Відшкодування шкоди, заподіяної працівникові ушкодженням його здоров'я.

Права й обов'язки роботодавця та працівника з питань охорони праці.

Матеріальна відповідальність сторін трудового договору.

Тема 2.2. Цивільні правовідносини та методи їх регулювання

Цивільні правовідносини: поняття, зміст та особливості. Громадяни та юридичні особи як суб'єкти цивільного права. Поняття і загальна характеристика цивільної правоздатності і цивільної дієздатності. Форми та

види власності. Поняття цивільної угоди і цивільного договору. Поняття спадщини. Поняття творчої діяльності та інтелектуальної власності. Спадкування за законом і за заповітом.

Особливості цивільно-правової відповідальності.

Тема 2.3. Сімейні правовідносини та методи їх регулювання

Сімейні правовідносини: поняття, зміст та особливості. Сім'я за сімейним законодавством. Поняття шлюбу, умови і порядок його укладання та розірвання. Права та обов'язки подружжя. Визнання шлюбу недійсним. Підстави і порядок розірвання шлюбу. Майнові права подружжя.

Права та обов'язки матері, батька і дитини. Влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування. Опіка й піклування.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

ОСНОВИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ТА КРИМІНАЛЬНО ПРАВА УКРАЇНИ. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ В СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ.

Тема 3.1. Основи кримінального права України

Основні поняття і система кримінального права України. Функції та принципи кримінального права. Характеристика Кримінального кодексу України. Кримінальна відповідальність та її підстави. Поняття злочину та його ознаки. Поняття складу злочину.

Загальні положення Кодексу України про адміністративні правопорушення

Загальна характеристика Кодексу України про адміністративні правопорушення. Завдання законодавства України про адміністративні правопорушення. Поняття адміністративного правопорушення. Ознаки адміністративного правопорушення. Склад адміністративного правопорушення: суб'єкт, об'єкт, суб'єктивна сторона та об'єктивна сторона адміністративного правопорушення. Види складів адміністративних правопорушень.

Поняття та ознаки адміністративної відповідальності

Відмінність адміністративного правопорушення від злочину і дисциплінарного проступку. Поняття, ознаки та види адміністративної відповідальності. Юридичні аспекти адміністративної відповідальності та адміністративного стягнення. Обставини, які пом'якшують та обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення.

Законодавство у сфері запобігання і протидії корупції в Україні.

Заходи, спрямовані на запобігання і протидію корупції. Суб'єкти відповідальності за корупційні правопорушення. Відповідальність за корупційні правопорушення. Усунення наслідків корупційних правопорушень. Відшкодування завданої внаслідок вчинення корупційних правопорушень.

Тема 3.2. Правова база діяльності органів управління та підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

Основні положення Кодексу цивільного захисту України. Правова основа та принципи здійснення цивільного захисту. Єдина державна система цивільного захисту та її складові. Державна служба України з надзвичайних ситуацій та сфера її управління.

Положення про службу цивільного захисту

Загальні положення, завдання та мета цивільного захисту України. Комплектування органів управління та сил цивільного захисту. Порядок проходження служби особами рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту.

Правові основи міжнародного співробітництва в сфері цивільного захисту.

Основні положення міжнародної нормативно - правової бази у сфері цивільного захисту. Міжнародні угоди у сфері співробітництва щодо надання допомоги під час НС. Досвід побудови систем цивільного захисту країн-членів європейського союзу.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Саміло А.В., Яковчук Р.С. **Правові основи цивільного захисту України**. Навчальний посібник – Львів, 2013 - 174 с.
2. Харчук А. І., Купчак М. Я. **Екологічне право** [навчальний посібник]. – Львів: ЛДУ БЖД, 2011. 130 с.
3. Харчук А.І., Купчак М.Я. **Основи екологічного права** [навчальний посібник]. – Львів: ЛДУ БЖД, 2016. 215 с.
4. Гонтар З. Г., Купчак М. Я., Харчук А. І. **Адміністративне право**. Львів : СПОЛОМ, 2019. 172 с.
5. Гонтар З.Г. **Методичні вказівки для проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Правознавство»**. Львів : ЛДУ БЖД, 2020. 106 с.
6. Гонтар З.Г. **Методичні рекомендації для проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Адміністративне і трудове право»**. Львів : ЛДУ БЖД, 2020. 21 с
7. **Конституція України** // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - №30.

Допоміжна

1. **Гонтар З.Г.**, Полюга Р.Л. Корупція як наслідок кризи правової культури населення. Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. Електр. наук. фахове вид. Часопис НУ “Острозька академія”. Серія “Право”. 2018. №1 (17). 13с.
2. Криштанович М.Ф., **Гонтар З.Г.** Модернізація державного управління в контексті глобалізації. Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. Електр. наук. фахове вид. 2018. № 2. 8 с.
3. Криштанович М.Ф., **Гонтар З.Г.** Удосконалення державного управління соціальним розвитком у контексті безпеки регіонів України: проблеми та перспективи вирішення. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія : Державне управління. 2019. Т. 30 (69). № 2. С. 124 -128.
4. **Гонтар З.Г.** Теоретичні та правові засади державного управління національною безпекою у сфері зовнішньої політики. Держава та регіони. Серія : Державне управління. 2019. № 4 (68). С. 271–276.
5. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави. – К., 2001.
6. Футей Б. Становлення правової держави. Україна 1991-2001рр.– К., 2001.
7. Островерх О.О., Ковалевська Т.М., Белан С.В. Правові основи цивільного захисту. Розділ: Організація адміністративно-правової діяльності в органах та підрозділах МНС України: Конспект лекцій. – Харків, 2008 – 111 с.

8. Загальна Декларація прав людини // Права людини. – К., 1992.
9. Конвенція про права дитини (ООН, 1989 р.) // Права людини. – К., 1992.
10. Конвенція про захист прав людини та основних свобод (офіційний переклад) // Голос України. – 2001. – 10 січня.
11. Господарський Кодекс України від 29.11.2001 .
12. Земельний кодекс України від 01.01.2002.
13. Сімейний Кодекс України від 10.01.2002.
14. Цивільний Кодекс України від 16.01.2003.
15. Цивільно-процесуальний Кодекс України від 18.03.2004.
16. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001.
17. Кримінально-процесуальний кодекс України від 13.04.2012.
18. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012.
19. Закон України “Про громадянство України” від 18.01.2001.
20. Закон України “Про зайнятість населення” від 01.03.1999.
21. Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища” від 25.06.1991.
22. Закон України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року.
23. Закон України від 16 березня 2000 року «Про правовий режим надзвичайного стану».
24. Закон України від 5 березня 2009 року «Дисциплінарний статут служби цивільного захисту».
25. Указ Президента України від 24 грудня 2012 р. «Про деякі заходи з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади».
26. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій, що затверджено указом Президента України від 16.01.2013 р. №20/2013 «Про Деякі питання Державної служби України з надзвичайних ситуацій».
27. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 р. № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях».
28. Постанова Кабінету Міністрів України від 11 липня 2013 р. № 593 «Про затвердження Положення про порядок проходження служби цивільного захисту особами рядового і начальницького складу та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України».
29. Постанова Кабінету Міністрів України від 02 жовтня 2013 р. № 729 «Про затвердження Порядку організації та проведення професійної підготовки, підвищення кваліфікації основних працівників професійних аварійно-рятувальних служб».
30. Постанова Кабінету Міністрів України від 09 жовтня 2013 р. № 787 «Про затвердження Порядку утворення, завдання та функції формувань цивільного захисту».
31. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 2013 р. № 819 «Про затвердження Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов’язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту».

32. Постанова Кабінету Міністрів України від 13 листопада 2013 р. № 828 «Про затвердження Порядку атестації аварійно-рятувальних служб і рятувальників».

33. Постанова Кабінету Міністрів України від 9 січня 2014 р. № 11 «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту».

34. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 січня 2015 р. № 18 «Про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій».

35. Постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2015 р. № 101 «Про затвердження типових положень про функціональну і територіальну підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту».

36. Постанова Кабінету Міністрів України від 17 червня 2015 р. № 409 «Про затвердження Типового положення про регіональну та місцеву комісію з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій».

37. Постанова Кабінету Міністрів України від 8 липня 2015 р. № 469 «Про затвердження Положення про спеціалізовані служби цивільного захисту».

38. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 р. № 1052 «Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій».

39. Наказ МВС України від 07.10.2014 № 1032 «Про затвердження Порядку організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах управління і підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій».

40. Наказ МВС України від 31.01.2015 р. № 113 «Про затвердження примірного положення про формування цивільного захисту».

41. Наказ МВС України від 29.05.2014 № 523 «Про затвердження Типового положення про територіальні курси, навчально-методичні центри цивільного захисту та безпеки життєдіяльності».

42. Наказ МВС України від 11.09.2014 № 934 «Про затвердження Порядку організації та проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту».

43. Наказ МНС України від 13 березня 2012 року № 575 «Статут дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту».

Інформаційні ресурси

1. Законодавство Верховної Ради України : сайт [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/>

2. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України : сайт [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://mon.gov.ua/>

4. КРИТЕРІЇ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ ТА ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

При оцінюванні результатів навчання здобувачів освіти потрібно керуватися такими **критеріями успішності навчання**:

Бали	Оцінка	Критерії оцінювання
91–100	Відмінно	<p>Здобувач демонструє повні й вичерпні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях.</p> <p>Вміє реалізувати теоретичні положення дисципліни при розв'язуванні практичних завдань, може аналізувати і співставляти навчальний матеріал з даної та суміжних дисциплін. Знає сучасні технології та методи рішення прикладних завдань з дисципліни.</p> <p>За час навчання при проведенні практичних занять, виконанні індивідуальних / контрольних / завдань проявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включатись в дискусії, може відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються.</p> <p>Зменшення 100-бальної оцінки може бути пов'язане з недостатнім розкриттям питань, що стосується дисципліни яка вивчається, але виходить за рамки об'єму матеріалу передбаченого робочою програмою, або здобувач проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи рішенні складних практичних завдань.</p>
81–90	Добре	<p>Здобувач демонструє добрі та вичерпні знання, володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на основі здобутих знань аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при рішенні практичних завдань, проте допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною. Знає сучасні технології та методи рішення практичних завдань з дисципліни.</p> <p>За час навчання при проведенні практичних занять, виконанні індивідуальних / контрольних / завдань та поясненні прийнятих рішень, дає вичерпні пояснення.</p>
71–80	Добре	<p>Здобувач в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та використовує для рішення характерних/типових прикладних завдань з дисципліни.</p> <p>Вміє пояснити основні положення виконаних завдань та давати правильні відповіді про зміну результату при заданій зміні вихідних параметрів. Помилки у відповідях / рішеннях / розрахунках не є системними.</p> <p>Розуміє основні положення, що мають визначальне значення для практичних занять, виконанні індивідуальних / контрольних завдань / в межах дисципліни.</p>

61–70	Задовільно	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постановку стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати завдання подібні тим, що розглядалися на заняттях, проте допускає значну кількість неточностей і помилок, усунути які здатен лише за допомогою викладача.
51–60	Задовільно	Здобувач володіє певними знаннями та основними положеннями, передбаченими робочою програмою дисципліни, на мінімально допустимому рівні для подальшого засвоєння результатів навчання в рамках освітньої програми. З використанням основних теоретичних положень здобувач з труднощами пояснює правила вирішення практичних завдань дисципліни. Виконання контрольних / індивідуальних / завдань, значно формалізовано: є відповідність алгоритму, проте відсутнє глибоке розуміння самої роботи.
35–50	Незадовільно	Здобувач може відтворити окремі фрагменти знань з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни здобувач виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних робіт та результати поточного контролю в більшості є невірними та/або необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у здобувача відсутні, що створює перепони для подальшого засвоєння результатів навчання в рамках освітньої програми.
0–34	Незадовільно	Здобувач повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його відповіді під час практичних робіт та результати поточного контролю є невірними та/або необґрунтованими. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними.

Формою підсумкового контролю диференційований залік.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Під час вивчення дисципліни передбачено індивідуальний поточний контроль, фронтальний контроль, контроль за виконанням самостійної роботи, самоконтроль та індивідуальний підсумковий контроль у формі диференційованого заліку. Поточний контроль здійснюється у формі виконання тестових завдань на базі платформи віртуального навчального середовища. Самоконтроль організовано шляхом надання здобувачам освіти другої спроби для складання тестових завдань (можливість надолуження пройденого матеріалу та перевірки рівня його засвоєння). Фронтальний контроль передбачає проведення наскрізного тестування або усного опитування під час лекційних занять з метою визначення якості засвоєння нового матеріалу. Під час практичних занять викладач здійснює контроль за самостійною роботою здобувачів освіти шляхом прийняття захисту індивідуальних практичних завдань у вигляді рефератів, презентаційних

доповідей. Індивідуальний підсумковий контроль здійснюється у формі диференційованого заліку.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінювання. Оцінка із 100-бальної шкали в національну переводиться відповідно до діючого положення про освітній процес (91–100 – «відмінно», 71–90 – «добре», 51–70 – «задовільно», менше 51 – «незадовільно»).